

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. lapkričio 18 d.*

(Tekstas ištaisytas 2021 m. sausio 13 d. nutartimi)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teisminis bendradarbiavimas civilinėse ir komercinėse bylose – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – Vežimo oro transportu sutartis – Sąlyga dėl sutartinės jurisdikcijos, kurią sudaro keleivis vartotojas – Šio keleivio reikalavimas oro transporto bendrovei – Šio reikalavimo perleidimas skolų išieškojimo įmonei – Oro transporto bendrovės galimybė remtis sąlyga dėl jurisdikcijos prieš šio keleivio reikalavimą perėmusią įmonę – Direktyva 93/13/EEB“

Byloje C-519/19

dėl *Sąd Okręgowy w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy* (Varšuvos apygardos teismo XXIII apeliacinis komercinių bylų skyrius, Lenkija) 2019 m. birželio 13 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. liepos 9 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ryanair DAC

prieš

DelayFix, buvusi *Passenger Rights sp. z o.o.*,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurią sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, teisėjai L. Bay Larsen, C. Toader (pranešėja), M. Safjan ir N. Jääskinen,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Ryanair DAC*, atstovaujamos *advokat* A. Kasnowska ir *radca prawny* M. Józwiak,
- *DelayFix*, buvusios *Passenger Rights sp. z o.o.*, atstovaujamos *advokaci* M. Misiaszek, K. Żbikowska ir I. Wieczorek,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

* Proceso kalba: lenkų.

– (Išstaisyta 2021 m. sausio 13 d. nutartimi) Europos Komisijos, atstovaujamos M. Heller, A. Szymtkowska ir N. Ruiz García,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išsvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1) 25 straipsnio 1 dalies, taip pat dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) išaiškavimo.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant Varšuvoje (Lenkija) įregistruotos specializuotos skolų išieškojimo įmonės *Passenger Rights sp. z o.o.*, tapusios *DelayFix*, kuriai oro transporto keleivis buvo perleidęs savo teises, ir Dubline (Airija) įregistruotos oro transporto bendrovės *Ryanair DAC* ginčą dėl 250 EUR kompensacijos už atšauktą skrydį, remiantis 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 261/2004, nustatančiu bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančiu Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (OL L 46, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 8 t., p. 10).

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 93/13

- 3 Pagal Direktyvos 93/13 1 straipsnio 1 dalį ja siekiama suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su nesąžiningomis sąlygomis komercinės veiklos subjekto su vartotoju sudaromose sutartyse.
- 4 Šios direktyvos 2 straipsnyje numatyta:
„Šioje direktyvoje:
<...>
b) „vartotojas“ – bet kuris fizinis asmuo, kuris sutartyse, kurioms taikoma ši direktyva, veikia siekdamas tikslų, nesusijusių su jo verslu, prekyba ar profesija;
<...>“
- 5 Šios direktyvos 3 straipsnyje nustatyta:
„1. Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.

2. Visada yra laikoma, kad dėl sąlygos nebuvo atskirai derėtasi, jeigu ji buvo parengta iš anksto, ir vartotojas dėl to negalėjo padaryti įtakos sąlygos esmei, ypač iš anksto suformuluotos tipinės sutarties atveju.

Faktas, kad buvo atskirai derėtasi dėl tam tikrų sąlygos aspektų arba vienos konkrečios sąlygos, neužkerta kelio ši straipsnį taikyti likusiai sutarties daliai, jeigu bendrai įvertinus sutartį paaiškėja, jog tai vis dėlto yra iš anksto suformuluota tipinė sutartis.

Tuo atveju, kai bet kuris pardavėjas ar tiekėjas tvirtina, kad dėl tipinės sąlygos buvo atskirai derėtasi, jam tenka to įrodinėjimo pareiga.

3. Priede pateikiamas orientacinis ir neišsamus sąlygų, kurias galima laikyti nesąžiningomis, sąrašas.“

6 Tos direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„<...> sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas, atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį, ir sutarties sudarymo metu nurodant visas sutarties sudarymo aplinkybes ir visas kitas tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygas.“

7 Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, nebūtų privalomos vartotojui, ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų.“

8 Šios direktyvos priedo 1 punkto q papunktyje įtvirtinta, kad „[s]ąlygos, kurių tikslas arba rezultatas <...> panaikinti arba trukdyti vartotojo teisei pareikšti ieškinį arba naudotis bet kuria kita teisinės apsaugos priemone <...>“

Reglamentas Nr. 1215/2012

9 Reglamento Nr. 1215/2012 II skyrių „Jurisdikcija“ sudaro dešimt skirsnių. Šio reglamento 1 skirsnyje „Bendrosios nuostatos“ yra 4 straipsnis, kurio 1 dalyje nustatyta:

„Pagal šį reglamentą asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškiniai turi būti pareiškiama tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę.“

10 Šio II skyriaus 2 skirsnyje „Specialioji jurisdikcija“ yra 7 straipsnis, kuriame numatyta:

„Asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas:

- 1) a) bylose, kylančiose iš sutarčių – atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose;
- b) pagal šią nuostatą ir jeigu nesusitarta kitaip, atitinkamos prievolės įvykdymo vieta yra:

<...>

- teikiant paslaugas – vieta valstybėje narėje, kurioje pagal sutartį paslaugos buvo arba turėjo būti suteiktos,

<...>“

- 11 Šio reglamento II skyriaus 4 skirsnyje „Jurisdikcija dėl bylų, susijusių su vartojimo sutartimis“ yra 17 straipsnis, jame nustatyta:

„<...>

3. Šis skirsnis netaikomas vežimo sutarčiai, išskyrus sutartis, kuriose už bendrą kainą numatyta kelionė ir nakvynė.“

- 12 Reglamento Nr. 1215/2012 to paties II skyriaus 7 skirsnyje „Susitarimas dėl jurisdikcijos“ yra 25 straipsnis, jame numatyta:

„1. Jeigu šalys, neatsižvelgiant į jų nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą, yra susitarusios, kad valstybės narės teismas arba teismai turi jurisdikciją spręsti bet kuriuos ginčus, kilusius arba galinčius kilti iš konkrečių teisinių santykių, tas teismas (tie teismai) turi jurisdikciją, išskyrus atvejus, kai pagal tos valstybės narės teisę susitarimas yra niekinis turinio galiojimo atžvilgiu. Tokia jurisdikcija yra išimtinė, jeigu šalys nesusitarė kitaip. Susitarimas dėl jurisdikcijos:

- a) sudaromas arba paliudijamas raštu;
- b) priimamas tokia forma, kuri atitinka šalių tarpusavyje nustatytą praktiką; arba
- c) tarptautinės prekybos arba komercijos srityje sudaromas papročius atitinkančia forma, kuri atitinka praktiką, apie kurią šalys žino arba turėjo žinoti, ir kurią tokioje prekybos arba komercijos srityje plačiai žino ir kurios nuolat laikosi sutarčių, susijusių su atitinkama konkrečia prekybos arba komercijos sritimi, šalys.

<...>“

Lenkijos teisė

- 13 Pagrindinei bylai taikytinos redakcijos *Kodeks cywilny* (Civilinis kodeksas) 509 straipsnyje numatyta:

„1. Kreditorius gali be skolininko sutikimo perleisti reikalavimą trečiajam asmeniui (reikalavimo perleidimas), jei tai neprieštarauja įstatymui, sutarčiai arba prievolės pobūdžiui.

2. Kartu su reikalavimu perėmėjui pereina visos su juo susijusios teisės, visų pirma teisė reikalauti nesumokėtų palūkanų.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 14 Specializuota oro transporto keleivių skolų išieškojimo įmonė *Passenger Rights*, tapusi *DelayFix*, kreipėsi į *Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie* (Varšuvos miesto apylinkės teismas, Lenkija), prašydama iš oro transporto bendrovės *Ryanair*, remiantis Reglamentu Nr. 261/2004, priteisti 250 EUR kompensaciją už atšauktą skrydį iš Milano (Italija) į Varšuvą, nes keleivis tai įmonei perleido savo reikalavimą oro transporto bendrovei.
- 15 Remdamasi bendrųjų transporto sąlygų (su kuriomis šis keleivis sutiko pirkdamas bilietą internetu) 2.4 punktu, kuriame jurisdikcija buvo suteikta Airijos teismams, *Ryanair* pareiškė prieštaravimą, kad Lenkijos teismai neturi jurisdikcijos. *Ryanair* tvirtina, kad ši nuostata yra privaloma *DelayFix*, to keleivio reikalavimo perėmėjai.

- 16 *Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie* (Varšuvos miesto apylinkės teismas) 2019 m. vasario 15 d. nutartimi šį prieštaravimą dėl jurisdikcijos nebuvimo atmetė, nes, pirma, šiam keleiviui ir oro transporto bendrovei privalomoje vežimo sutartyje įrašyta sąlyga dėl jurisdikcijos yra nesąžininga pagal Direktyvą 93/13, ir, antra, ši sąlyga nėra privaloma *DelayFix*, keleivio reikalavimo dėl skrydžio atšaukimo perėmėjai.
- 17 Šią nutartį *Ryanair* apeliacine tvarka apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Ji tvirtina, kad *DelayFix* nėra vartotoja, todėl negali naudotis sutartims su vartotojais numatyta teismine apsauga.
- 18 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad, remiantis nacionalinėmis nuostatomis ir suformuota *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) jurisprudencija, sutarties sąlygą galima pripažinti nesąžininga, nagrinėjant skolininkui reikalavimą perėmusio komercinės veiklos subjekto iškeltą bylą dėl mokėjimo.
- 19 Vis dėlto tas teismas visų pirma klausia, ar pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalį ir 6 straipsnio 1 dalį vartotojo reikalavimo perėmėją taip pat galima pripažinti vartotoju. Konkrečiai kalbant, tam teismui kilo abejonų dėl to, ar, vartotojui perleidus reikalavimą komercinės veiklos subjektui, pastarasis įgyja vartotojo teises ir gali remtis palankia Sąjungos vartotojo statuso apsaugos sistema, numatyta, be kita ko, šioje direktyvoje.
- 20 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo klausimų dėl Teisingumo Teismo jurisprudencijos, susijusios su Reglamento Nr. 1215/2012 taikymu ir šio reglamento 25 straipsnyje numatyta teisine jurisdikcijos sąlygų sistema, taip pat su šio reglamento II skyriaus 4 skirsnyje nustatyta specialia „jurisdikcijos dėl bylų, susijusių su vartojimo sutartimis“ sistema, visų pirma su šiame skirsnyje vartojama „vartotojo“ sąvoka.
- 21 Pirma, kalbėdamas apie Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnyje nurodytas sąlygas, tas teismas pabrėžia, kad iš 2013 m. vasario 7 d. Sprendimo *Refcomp* (C-543/10, EU:C:2013:62) matyti, kad tokia sutarties sąlyga gali sukelti padarinių iš esmės tik šios sutarties sudarymui pritarusių šalių tarpusavio santykiams. Ši sąlyga kyla iš šalių tarpusavio susitarimo ir, norint ją panaudoti prieš trečiąjį asmenį, iš esmės reikalingas jo pritarimas.
- 22 Antra, kalbėdamas apie „vartotojo“ sąvoką, įtvirtintą Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus 4 skirsnyje, tas teismas pabrėžia, kad šio reglamento 17 ir paskesniuose straipsniuose įtvirtintą specialiąją tvarką paskatino siekis apsaugoti vartotoją, laikomą ekonomiškai silpnesne ir teisiškai mažiau išprususia sutarties šalimi, todėl vartotojas saugomas tik tuomet, kai jis pats yra ieškovas arba atsakovas byloje. Taigi, jei pats ieškovas nėra atitinkamos vartojimo sutarties šalis, jis negali remtis vartotojo gyvenamosios vietos teismo jurisdikcija. Nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo jurisprudenciją, klausia, ar, siekiant nustatyti teismo jurisdikciją ir sąlygos dėl jurisdikcijos galiojimą, reikia atsižvelgti į „pirminį“ prievolės pobūdį ir ar reikalavimą perėmęs komercinės veiklos subjektas gali ginčyti šią sąlygą kaip nesąžiningą, remdamasis vartotojų apsaugos, pirmiausia įtvirtintos Direktyvoje 93/13, sistema.
- 23 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Okręgowy w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy* (Varšuvos apygardos teismo XXIII apeliacinis komercinių bylų skyrius, Lenkija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šį prejudicinį klausimą:

„Ar <...> Direktyvos 93/13 2 straipsnio b punktas, 3 straipsnio 1 ir 2 dalys ir 6 straipsnio 1 dalis ir Reglamento [Nr. 1215/2012] 25 straipsnis, tikrinant susitarimo dėl jurisdikcijos galiojimą, turi būti aiškinami taip, kad galutinio vartotojo perleisto reikalavimo įgijėjas, kuris pats nėra vartotojas, taip pat gali remtis tuo, kad dėl sutarties sąlygų nebuvo atskirai derėtasi ir susitarime dėl jurisdikcijos yra nesąžiningų sutarties sąlygų?“

Dėl Ryanair prašymo pradėti žodinę proceso dalį

- 24 2020 m. lapkričio 4 d. prašymu, kurį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo tą pačią dieną, remdamasi Teisingumo Teismo procedūros reglamento 83 straipsniu *Ryanair* prašė pradėti žodinę proceso dalį, tvirtindama, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytos aplinkybės nebuvo deramai išaiškintos, kad reikalingi išsamūs teisiniai ginčai ir kad sprendimas šioje byloje gali būti lemiamas atitinkamų Sąjungos teisės nuostatų aiškinimui.
- 25 Reikia priminti, kad pagal šią nuostatą Teisingumo Teismas gali savo nuožiūra, generalinio advokato siūlymu arba šalių prašymu nutarti pradėti ar atnaujinti žodinę proceso dalį, jeigu visų pirma mano, kad jam nepakanka informacijos arba kad byla turi būti nagrinėjama remiantis argumentu, dėl kurio šalys nepareiškė savo nuomonių.
- 26 Šiuo atveju toje nuostatoje nustatytos sąlygos nėra tenkinamos.
- 27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pakankamai išnagrinėjo faktines aplinkybes ir nacionalinės teisės sistemą. Be to, šalims Teisingumo Teisme vykusiame procese jau buvo suteikta galimybė pareikšti savo nuomonę. Pažymėtina, kad prašymo priimti prejudicinį sprendimą nereikia nagrinėti remiantis argumentais, dėl kurių šalys nepateikė savo nuomonės.
- 28 Taigi, atsižvelgiant į generalinio advokato nuomonę, nereikia tenkinti *Ryanair* prašymo pradėti žodinę proceso dalį.

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinum

- 29 Per rašytinę proceso dalį *Ryanair* nurodė sumokėjusi reikalaujamą sumą, dėl kurios kilo ginčas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme. Taigi nebeliko prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalyko.
- 30 Atsakydamas į Teisingumo Teismo pateikus klausimus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad pagrindinė byla buvo sujungta su dviem kitomis bylomis, kuriose dalyvauja pagrindinės bylos šalys ir kuriose nagrinėjami ieškiniai dėl žalos atlyginimo taip pat grindžiami Reglamentu Nr. 261/2004, todėl tas teismas toliau nagrinėja šį ginčą.
- 31 Iš SESV 267 straipsnio formuluotės ir jo struktūros matyti, kad prejudicinio sprendimo priėmimo procedūra grindžiama prielaida, jog nacionaliniuose teismuose iš tiesų nagrinėjama byla ir joje jie turi priimti sprendimą, kuriame galės būti atsižvelgta į prejudicinį sprendimą. Iš tiesų prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateikiamas ne dėl to, kad būtų suformuluotos patariamąsios nuomonės bendro pobūdžio arba hipotetiniais klausimais, o dėl to, kad reikia veiksmingai išspręsti ginčą (šiuo klausimu žr. 2014 m. vasario 27 d. Sprendimo *Pohotovost*, C-470/12, EU:C:2014:101, 28 ir 29 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 32 Šiuo atveju reikia pažymėti, kad pagrindinė byla buvo sujungta su kitomis dviem bylomis, o Teisingumo Teismas neturi duomenų, kad ieškiniai dėl žalos atlyginimo buvo patenkinti, todėl reikia pripažinti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas toliau nagrinėja pagrindinę bylą.
- 33 Kadangi SESV 267 straipsnyje numatyta procedūra yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė, pagal kurią Teisingumo Teismas nacionaliniams teismams pateikia su Sąjungos teisės aiškinimu susijusią informaciją, kurios šioms teismams reikia norint priimti sprendimą

nagrinėjamosiose bylose, tokia nacionalinio teismo nurodyta informacija Teisingumo Teismui yra privaloma ir iš esmės negali būti paneigta pagrindinės bylos šalių (šiuo klausimu žr. 2014 m. vasario 27 d. Sprendimo *Pohotovost*, C-470/12, EU:C:2014:101, 30 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

34 Vadinasi, prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl esmės

35 Pateiktu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnis ir Direktyvos 93/13 2 straipsnio b punktas, 3 straipsnio 1 ir 2 dalys bei 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad, ginčijant teismo jurisdikciją nagrinėti oro transporto bendrovei pareikštą Reglamentu Nr. 261/2004 grindžiamą ieškinį dėl žalos atlyginimo, keleivio ir oro transporto bendrovės sudarytos vežimo sutarties sąlygą dėl jurisdikcijos pastaroji gali panaudoti prieš skolų išieškojimo įmonę, kuriai keleivis perleido savo reikalavimą.

36 Norint atsakyti į šį klausimą, reikia nustatyti, kokiomis sąlygomis tokia sąlyga dėl jurisdikcijos gali būti privaloma skolų išieškojimo įmonei, kuriai keleivis perleido savo reikalavimą.

37 Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo klausimai dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamos sąlygos dėl jurisdikcijos, yra susiję tiek su Direktyva 93/13, tiek su Reglamentu Nr. 1215/2012, kurio 25 straipsnyje nustatyta šiai sąlygai taikoma teisinė tvarka, pirmiausia reikia atsakyti į su tuo reglamentu susijusį klausimą.

38 Pagal suformuotą jurisprudenciją sąlygos dėl jurisdikcijos sąvoką būtina aiškinti kaip autonomišką Sąjungos teisės sąvoką, visiškai atsižvelgiant į valios autonomijos principą, kuriuo grindžiama Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnio 1 dalis (šiuo klausimu žr. 1992 m. kovo 10 d. Sprendimo *Powell Duffryn*, C-214/89, EU:C:1992:115, 14 punktą; 2003 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Gasser*, C-116/02, EU:C:2003:657, 51 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2013 m. vasario 7 d. Sprendimo *Refcomp*, C-543/10, EU:C:2013:62, 22 ir 40 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

39 Konkrečiai tariant, tai, kad atitinkama sutartis buvo sudaryta internetu, savaime nedaro tokios sąlygos negaliojančios, jeigu buvo laikomasi Teisingumo Teismo jurisprudencijoje išvardytų sąlygų, susijusių visų pirma su dokumento, kuriame yra įtvirtinta ši sąlyga, išsaugojimu (šiuo klausimu žr. 2015 m. gegužės 21 d. Sprendimo *El Majdoub*, C-322/14, EU:C:2015:334, 40 punktą).

40 Be to, Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnio 1 dalyje nenurodyta, ar sąlyga dėl jurisdikcijos gali būti perleista ne sutarties šalims ir trečiajam asmeniui, paskesnės sutarties šaliai, perėmusiai visas ar dalį vienos iš pradinės sutarties šalių teisių ir pareigų (2013 m. vasario 7 d. Sprendimo *Refcomp*, C-543/10, EU:C:2013:62, 25 punktas ir 2016 m. balandžio 20 d. Sprendimo *Profit Investment SIM*, C-366/13, EU:C:2016:282, 23 punktas).

41 Taigi teismas, į kurį kreiptasi, turi pareigą *in limine litis* išnagrinėti, ar šalys iš tiesų susitarė dėl jurisdikcijos sąlygos (šis susitarimas turi būti aiškus ir tikslus), nes Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnio 1 dalyje nustatytais formos reikalavimais šiuo aspektu siekiama užtikrinti, kad susitarimas iš tikrųjų būtų sudarytas (šiuo klausimu žr. 2013 m. vasario 7 d. Sprendimo *Refcomp*, C-543/10, EU:C:2013:62, 27 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2018 m. kovo 8 d. Sprendimo *Saey Home & Garden*, C-64/17, EU:C:2018:173, 25 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

42 Tuo remiantis darytina išvada, kad į sutartį įtraukta sąlyga dėl jurisdikcijos iš esmės gali sukelti padarinių tik šios sutarties sudarymui pritarusių šalių tarpusavio santykiams (2013 m. vasario 7 d. Sprendimo *Refcomp*, C-543/10, EU:C:2013:62, 29 punktas ir 2017 m. birželio 28 d. Sprendimo *Leventis ir Vafeias*, C-436/16, EU:C:2017:497, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 43 Šiuo atveju pagrindinėje byloje nagrinėjama sąlyga dėl jurisdikcijos remiamasi ne prieš sutarties, kurioje ta sąlyga įtvirtinta, šalį, bet prieš trečiąjį asmenį.
- 44 Vis dėlto šiuo atveju nei *Passenger Rights*, nei jos teisių perėmėja *DelayFix* nesutiko būti susietos su *Ryanair* šia sąlyga dėl jurisdikcijos; ši oro transporto bendrovė taip pat nesutiko, kad pagal šią sąlygą atsirastų jos įsipareigojimų šiai skolų išieškojimo įmonei.
- 45 Be to, nei pagrindinės bylos šalys, nei prašymą priimti prejudicinį sprendimą priėmęs teismas nepateikė informacijos ar įrodymų, leidžiančių daryti išvadą, kad šalys kuria nors iš Reglamento Nr. 1215/2012 23 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose numatytų formų sudarė susitarimą dėl jurisdikcijos, kuriame būtų nustatyta sąlyga, įtvirtinanti tokį susitarimą, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje.
- 46 Taigi iš to, kas pasakyta, darytina išvada, kad, siekiant užginčyti teismo jurisdikciją nagrinėti oro transporto bendrovei pareikštą Reglamentu Nr. 261/2004 grindžiamą ieškinį dėl žalos atlyginimo, keleivio ir oro transporto bendrovės sudarytos vežimo sutarties sąlygos dėl jurisdikcijos ta bendrovė iš esmės negali panaudoti prieš skolų išieškojimo įmonę, kuriai keleivis perleido savo reikalavimą.
- 47 Tik tuo atveju, jei pagal bylos esmei taikytiną nacionalinę teisę trečiasis asmuo perimtų visas pradinio susitariančiojo asmens teises ir pareigas, sąlyga dėl jurisdikcijos, kuriai šis trečiasis asmuo nepritarė, galėtų jį saistyti (šiuo klausimu žr. 2015 m. gegužės 21 d. Sprendimo *CDC Hydrogen Peroxide*, C-352/13, EU:C:2015:335, 65 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 48 Norint atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimą taip pat reikia nustatyti, kaip galioja ši sąlyga.
- 49 Remiantis Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnio 1 dalimi, jurisdikciją turi sąlygoje dėl jurisdikcijos nurodyti teismai, išskyrus atvejus, kai „pagal tos valstybės narės teisę“ susitarimas yra niekinis turinio galiojimo atžvilgiu. Taigi Sąjungos teisės aktų leidėjas nustatė taisyklę, pagal kurią sąlygos dėl jurisdikcijos galiojimas vertinamas pagal valstybės, kurios teismai yra nurodyti toje sąlygoje, teisės aktus.
- 50 Šiuo atveju, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas vertina sąlygos dėl jurisdikcijos galiojimą, jis privalo atitinkamai vadovautis valstybės, kurios teismai nurodyti toje sąlygoje (šiuo atveju – Airijos), teise.
- 51 Be to, ginčą nagrinėjantis teismas, kaip pagrindinėje byloje aptariamam atveju, privalo taikyti valstybės, kurios teismai nurodyti toje sąlygoje, teisės aktus ir juos aiškinti pagal Sąjungos teisę, visų pirma pagal Direktyvą 93/13 (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 21 d. Sprendimo *Radlinger ir Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, 79 punktą ir 2018 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen*, C-147/16, EU:C:2018:320, 41 punktą).
- 52 Šiuo klausimu visų pirma reikia pabrėžti, kad Teisingumo Teismas, kalbėdamas apie Direktyvos 93/13 santykį su Reglamente Nr. 261/2004 įtvirtintomis oro transporto keleivių teisėmis, nusprendė, kad Direktyva 93/13 yra bendrasis vartotojų apsaugos teisės aktas, taikytinas visuose ekonominės veiklos sektoriuose, įskaitant susisiekimo oro transportu sektorių (šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 6 d. Sprendimo *Air Berlin*, C-290/16, EU:C:2017:523, 44 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 53 Antra, reikia pažymėti, kad pagrindinėje byloje analogiškais aplinkybėmis perleidžiant reikalavimus skolų išieškojimo įmonei Teisingumo Teismas, kalbėdamas apie 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančią Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66), yra nusprendęs jog tai, kad ginčai šiose bylose susiję tik su komercinės veiklos subjektais, netrukdo taikyti Sąjungos vartotojų teisėje numatytos priemonės tiek,

kiek šios direktyvos taikymo sritis priklauso ne nuo pagrindinės bylos šalių tapatybės, bet nuo šalių padėties pagal sutartį (šiuo klausimu žr. 2019 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Lexitor*, C-383/18, EU:C:2019:702, 20 punktą).

- 54 Ši jurisprudencija galioja ir spendžiant Direktyvos 93/13 taikymo klausimą.
- 55 Direktyvos 93/13 1 straipsnio 1 dalyje ir 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad ši direktyva taikoma komercinės veiklos subjekto su vartotoju sudarytų sutarčių sąlygoms, dėl kurių nebuvo atskirai derėtasi (2019 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Profi Credit Polska*, C-419/18 ir C-483/18, EU:C:2019:930, 51 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2020 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *A (Socialinio būsto subnuoma)*, C-738/19, EU:C:2020:687, 34 punktą).
- 56 Nagrinėjamu atveju vežimo sutartį, kuria grindžiamas *DelayFix* pareikštas reikalavimas, pirmiausia sudarė komercinės veiklos subjektas, t. y. oro transporto bendrovė ir keleivis, ir nėra duomenų, kad keleivis įsigijo lėktuvo bilietą ne asmeniniais tikslais.
- 57 Trečia, reikėtų priminti, kad pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalį sąlyga laikoma nesąžininga, jeigu, pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą, dėl jos atsiranda ryški neatitiktis tarp iš atitinkamos sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.
- 58 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra ne kartą nusprendęs, kad vartotojo ir komercinės veiklos subjekto sudarytos sutarties, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi ir kuria teismui, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso komercinės veiklos subjekto buveinė, suteikiama išimtinė jurisdikcija, sąlyga dėl jurisdikcijos suteikimo laikytina nesąžininga Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalies prasme, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryški neatitiktis tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai (šiuo klausimu žr. 2000 m. birželio 27 d. Sprendimo *Océano Grupo Editorial ir Salvat Editores*, C-240/98 – C-244/98, EU:C:2000:346, 24 punktą; 2009 m. birželio 4 d. Sprendimo *Pannon GSM*, C-243/08, EU:C:2009:350, 40 punktą ir 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *VB Pénzügyi Lízing*, C-137/08, EU:C:2010:659, 53 punktą).
- 59 Taigi tokia sąlyga priklauso šios direktyvos priedo 1 dalies q punkte nurodytoms sąlygoms, kurių tikslas arba rezultatas – panaikinti arba trukdyti teisei pareikšti ieškinį (šiuo klausimu žr. 2000 m. birželio 27 d. Sprendimo *Océano Grupo Editorial ir Salvat Editores*, C-240/98 – C-244/98, EU:C:2000:346, 22 punktą; 2009 m. birželio 4 d. Sprendimo *Pannon GSM*, C-243/08, EU:C:2009:350, 41 punktą ir 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *VB Pénzügyi Lízing*, C-137/08, EU:C:2010:659, 54 punktą).
- 60 Šiomis aplinkybėmis, remiantis Direktyvos 93/13 4 straipsnio 1 dalimi, sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas atsižvelgiant į atitinkamoje sutartyje numatytų paslaugų pobūdį ir į visas sutarties sudarymo aplinkybes.
- 61 Taigi nacionalinis teismas, nagrinėjantis tokį ginčą, koks kilo pagrindinėje byloje, taikdamas valstybės, kurios teismai yra nurodyti sąlygoje dėl jurisdikcijos, teisės aktus ir juos aiškindamas pagal Direktyvos 93/13 reikalavimus, turi nustatyti tokios galimai nesąžiningos sąlygos teisinės pasekmės, nes iš tos direktyvos 6 straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, jog nacionaliniai teismai turi netaikyti nesąžiningos sutarties sąlygos, kad ji nesukeltų privalomų pasekmių.
- 62 Galiausiai reikia pabrėžti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją, remiantis Reglamente Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 dalies b punktu ir kiek tai susiję su tiesioginiais skrydžiais, ir orlaivio išvykimo, ir atvykimo vietos turi būti laikomos pagrindine paslaugų, dėl kurių sudaryta oro vežimo sutartis, suteikimo vieta, taigi Reglamentu Nr. 261/2004 grindžiamą ieškinį dėl kompensacijos pareiškusiam asmeniui suteikiama galimybė pasirinkti, ar pateikti ieškinį teisme, kurio jurisdikcijos teritorijoje yra orlaivio išvykimo vieta, ar teisme, kurio jurisdikcijos teritorijoje yra orlaivio atvykimo

vieta, kaip šios vietos yra apibrėžtos toje sutartyje (šiuo klausimu žr. 2009 m. liepos 9 d. Sprendimo *Rehder*, C-204/08, EU:C:2009:439, 47 punktą ir 2020 m. vasario 13 d. Nutarties *flightright*, C-606/19, EU:C:2020:101, 26 punktą).

- 63 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1215/2012 25 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad, ginčijant teismo jurisdikciją nagrinėti oro transporto bendrovei pareikštą Reglamentu Nr. 261/2004 grindžiamą ieškinį dėl žalos atlyginimo, keleivio ir šios oro transporto bendrovės sudarytos vežimo sutarties sąlygos dėl jurisdikcijos pastaroji negali panaudoti prieš skolų išieškojimo įmonę, kuriai keleivis perleido savo reikalavimą, išskyrus atvejus, kai pagal valstybės, kurios teismus nustato ši sąlyga, teisę skolų išieškojimo įmonė neperima visų pradinės sutarties šalies teisių ir pareigų, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Atitinkamai tokia vartotojo, t. y. lėktuvo keleivio, ir komercinės veiklos subjekto, t. y. oro transporto bendrovės, sudarytos sutarties sąlyga dėl jurisdikcijos, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi ir kuria teismui, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso komercinės veiklos subjekto buveinė, suteikiama išimtinė jurisdikcija, laikytina nesąžininga pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 64 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 25 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad, siekiant užginčyti teismo jurisdikciją nagrinėti oro transporto bendrovei pareikštą ieškinį dėl žalos atlyginimo, grindžiamą 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 261/2004, nustatančiu bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančiu Reglamentą (EEB) Nr. 295/91, keleivio ir šios oro transporto bendrovės sudarytos vežimo sutarties sąlygos dėl jurisdikcijos pastaroji negali panaudoti prieš skolų išieškojimo įmonę, kuriai keleivis perleido savo reikalavimą, išskyrus atvejus, kai pagal valstybės, kurios teismus nustato ši sąlyga, teisės aktus ši skolų išieškojimo įmonė neperima visų pradinės sutarties šalies teisių ir pareigų, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Atitinkamai tokia vartotojo, t. y. lėktuvo keleivio, ir komercinės veiklos subjekto, t. y. šios oro transporto bendrovės, sudarytos sutarties, kuria teismui, kurio teritorinei jurisdikcijai priklauso komercinės veiklos subjekto buveinė, suteikiama išimtinė jurisdikcija, sąlyga dėl jurisdikcijos, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, laikytina nesąžininga, remiantis 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 3 straipsnio 1 dalimi.

Parašai.